

AAW, KC PZPR

XIA / 596

110

INFORMACJA

o przebiegu rozmowy I Sekretarza KC PZPR tow. Edwarda Gierka
z Sekretarzem Generalnym KC KPZR tow. Leonidem Breżniewem
w dniu 23 czerwca 1975 r. w Moskwie

W toku trzygodzinnej rozmowy poinformowano się wzajemnie o realizacji uchwał VI Zjazdu PZPR i XXIV Zjazdu KPZR, o postępach budownictwa socjalizmu w Polsce i komunizmu w ZSRR, dokonano wymiany poglądów na węzłowe problemy międzynarodowe oraz dalszego umacniania wspólnoty socjalistycznej i jedności międzynarodowego ruchu robotniczego. Omówiono także kierunki dalszego pogłębienia współdziałania obu partii i rozszerzenia współpracy polsko-radzieckiej, głównie w dziedzinie gospodarczej, a także umacniania przyjaźni narodów Polski i ZSRR.

Rozmowa kontynuowana była przy obiedzie wydanym na cześć I Sekretarza KC PZPR przez Biuro Polityczne KC KPZR, w którym obok tow. Leonida Breżniewa udział wzięli członkowie Biura Politycznego KC KPZR ttow. Andrej Kirilenko, Michaił Susłow i Fiodor Kulakow, Sekretarz KC KPZR tow. Konstantin Katuszew, doradca Sekretarza Generalnego KC KPZR tow. Konstantin Rusakow. Obedny był ambasador PRL w ZSRR tow. Zenon Nowak. Wszystkie rozmowy przebiegły w niezwykle serdecznej, braterskiej atmosferze. Wykazały one pełną jednomyślność stanowisk PZPR i KPZR we wszystkich omawianych kwestiach, były rzeczowe i owocne. Podkreślono w ich toku uznanie dla linii PZPR i jej działalności zarówno w kierowaniu procesami budownictwa socjalistycznego w Polsce jak i dla aktywnej i konsekwentnej polityki międzynarodowej, dobrze służącej realizacji jednolitej strategii wspólnoty socjalistycznej na rzecz umacniania pokoju i bezpieczeństwa, współpracy między narodami.

1/ Informacja o rozwoju społeczno-gospodarczym Polski i ZSRR

Tow. Edward Gierek poinformował o sytuacji społeczno-politycznej w Polsce. Podkreślił, że kształtuje się ona pomyślnie. Występują jedynie pewne okresowe trudności w zaopatrzeniu w mięso, wynikające z szybkiego wzrostu spożycia, stymulowanego relatywnie niską jego ceną w stosunku do wzrostu płac i do cen innych towarów.

I Sekretarz KC PZPR przedstawił stan wprowadzania w życie reformy władz terenowych i nowego podziału administracyjnego kraju, stwierdzając że jest on dobry. Sprawnie funkcjonują wszystkie podstawowe ogniwa partii i władz państwowych. Społeczeństwo udzieliło pełnego poparcia założeniom reformy. Kadry aparatu partyjnego i państwowego zostały zagospodarowane w nowej strukturze, w której ich kwalifikacje i doświadczenie może być lepiej wykorzystane, w bezpośrednim kierowaniu działalnością produkcyjną czy w organizacji życia społecznego. Przeciwno założeniom reformy wystąpiła jedynie reakcyjna część kleru katolickiego, dla którego proces umacniania się władzy terenowej stanowi zagrożenie dla jego wpływów i pozycji. Jest to stanowisko podobne do zajętego przez Kościół w sprawie utworzenia gmin, których powstanie burzyło tradycyjny, zbliżony do parafialnego, układ podziału terytorialnego najniższych ogniw państwa.

Przy omawianiu tej sprawy tow. Edward Gierek zwrócił uwagę, że w szerszym kontekście polityka partii coraz skuteczniej wytrąca argumenty i ogranicza płaszczyznę ataków reakcyjnej hierarchii kościelnej na państwo socjalistyczne. Tak na przykład stwarzanie przez państwo coraz lepszych warunków dla biologicznego rozwoju narodu, ogromny i niepodważalny postęp w polepszaniu materialnych warunków życia społeczeństwa /troska o rodzinę, rozwój budownictwa mieszkaniowego/ poważnie ograniczyło możliwości negowania przez Kościół polityki partii, jako polityki, której celem jest dobro czło-

wieka. Wiele uwagi tow. Edward Gierek poświęcił sprawom rolnictwa. Podkreślił że PZPR konsekwentnie, na miarę możliwości ekonomicznych i stanu materialno-technicznej bazy, prowadzi politykę rozszerzania sektora socjalistycznego na wsi. W rezultacie w 18 województwach ponad 50% ziemi uprawnej znajduje się w sektorze socjalistycznym. W 1974 r. powstało 138 nowych spółdzielni produkcyjnych, a do maja br. ponad 70. Istotną potencjalną bazę dla powstawania nowych spółdzielni produkcyjnych czy rozszerzania areału PGR-ów stanowią grunty Państwowego Funduszu Ziemi, przejściowo uprawiane przez Kółka Rolnicze.

Dla umocnienia kierowniczej roli partii w procesie rozwoju i przeobrażeń rolnictwa i włączenia do rozwiązywania tej doniosłej kwestii całego aparatu państwowego Sekretariat KC podjął decyzję o powołaniu wicewojewodów d/s rolnictwa i wprowadzeniu ich w skład Egzekutywy KW. Tow. Edward Gierek przy omawianiu tego problemu zwrócił uwagę, że dla postępu socjalizmu na wsi polskiej decydujące znaczenie ma baza materialno-techniczna, zaopatrzenie w sprzęt i urządzenia, stąd również postulaty strony polskiej zwiększenia dostaw radzieckich traktorów i maszyn rolniczych, które stanowiłyby istotne uzupełnienie produkcji, zaczynającego się w ostatnich latach szybko rozwijać przemysłu traktorów i maszyn rolniczych w Polsce.

Tow. Leonid Breżniew interesował się jak w praktyce przebiega przejmowanie przez sektor socjalistyczny ziemi w polskich warunkach rozdrobnionej gospodarki chłopskiej. W toku obiadu, referując obecnym członkom Kierownictwa KPZR przebieg rozmowy, podkreślał z uznaniem konsekwencje z jaką PZPR rozwiązuje złożoną w Polsce kwestię agrarną.

Przy omawianiu problemów gospodarczych tow. Leonid Breżniew zainteresował się sprawą zadłużenia Polski w krajach kapitalistycznych.

113

Tow. Edward Gierek wyjaśnił, że wielkość zadłużenia nie przekracza granic ustalonych w uchwałach Biura Politycznego i Rządu tj. mniej niż roczna wartość eksportu, a więc granic, które z punktu widzenia politycznego i ekonomicznego nie stwarzają żadnego niebezpieczeństwa. Poinformował, że na koniec 1975 zadłużenie to wynosić będzie ok. 21 mld zł dewizowych, a na koniec roku 1980 wyniesie ok. 23 mld zł dewizowych, co w stosunku do szybko rosnącego eksportu i wzroście obrotów handlowych oznacza jego zmniejszenie. Podkreślił równocześnie, że ok. 30-40% kredytów to kredyty kompensacyjne, przeznaczone na budowę obiektów przemysłowych, spłacane ich produkcją, co jest transakcją niezwykle korzystną dla gospodarki polskiej /np. zakup licencji i technologii produkcji traktora, samochodu małolitrażowego, autobusu/. W ogóle kredyty zaciągnięte przez Polskę zostały w całości przeznaczone na cele inwestycyjne, a więc na rozwój socjalistycznej gospodarki. Zresztą na skutek inflacji w wyniku kryzysu w krajach kapitalistycznych, spłaty kredytów, w większości długoletnich i ze znacznym okresem karencji są z każdym rokiem, biorąc pod uwagę spadek wartości nabywczej walut zachodnich, faktycznie coraz niższe.

Tow. Leonid Breżniew ze swej strony powiedział, że ZSRR też zaczął zaciągać kredyty, niestety dotąd w zbyt małym zakresie. Sprawę tę przedstawiał w tym duchu tow. Breżniew w czasie obiadu.

Przy okazji tej kwestii tow. Edward Gierek zaproponował wspólny zakup przez Polskę i ZSRR licencji na technologie a nawet urządzeń do chemicznej przeróbki węgla, ściślej jego gazyfikacji jako procesu otrzymywania metanolu, w krajach zachodnich, które w tej dziedzinie osiągnęły wysoki poziom techniczny /USA, RFN, Francja/.

Kontynuując informację o społeczno-ekonomicznym rozwoju Polski tow. Edward Gierek powiedział, że Biuro Polityczne KC i Prezydium Rządu zaaprobowало generalne założenia rozwoju kraju

716

w latach 1976-1980. Podkreślił, że jest to projekt planu oparty o realne potrzeby i możliwości, a jednocześnie otwarty, pozwalający, dzięki lepszej pracy społeczeństwa i sprzyjającym czynnikom zewnętrznym osiągnąć wyższe wskaźniki niż założono w planie.

Tow. Leonid Breżniew zwrócił uwagę, że jest to słuszna metoda, lepiej plan przekraczać niż go nie wykonać.

Następnie tow. Gierek poinformował, że w rozwoju gospodarczym Polski bardzo dużo uwagi i poważne środki przeznaczają się na rozbudowę przemysłów pracujących na potrzeby rynku i na budownictwo mieszkaniowe. Jeśli chodzi o ten ostatni problem, to jest on niezwykle ważny społecznie. Naród polski jest w strukturze wieku młodym. Obecnie 2,5 mln rodzin czeka na mieszkania. Chociaż w przyszłym 5-leciu planuje się zbudowanie o 400 tys. więcej mieszkań niż w poprzednim, a więc ok. 1,5 mln, to i tak nie zaspokoi to wszystkich, nadal rosnących potrzeb w tej dziedzinie. Poważne środki przeznaczamy także na rozbudowę infrastruktury.

Projekt Wytycznych jak i założenia planu 5-letniego zostaną przedstawione we wrześniu na plenarnym posiedzeniu KC i będą tematem przedzjazdowej dyskusji. Zjazd planowany jest w połowie grudnia. Tow. Edward Gierek, zaprosił tow. Leonida Breżniewa na VII Zjazd PZPR.

I Sekretarz KC PZPR podkreślił, że kierownictwo PZPR wiele uwagi poświęca sprawom dalszego ideowego umacniania partii, kształtowania socjalistycznej świadomości społeczeństwa a zwłaszcza wychowania młodego pokolenia.

Dalszemu umocnieniu partii służyła wymiana legitymacji członków PZPR, która przebiegła pomyślnie. Odeszło z partii ok. 100 tys. członków, mało aktywnych, biernych, co wobec liczby 2,4 mln członków PZPR nie stanowi większego problemu.

W tym miejscu tow. Leonid Breżniew dodał, że w toku wymiany legitymacji, szeregi KPZR opuściła znacznie większa liczba biernych członków i oceniają że to właśnie umocniło partię, jej rolę i wpływy.

Dla ideowego umocnienia partii ważne znaczenie ma powołanie i działalność Instytutu Podstawowych Problemów Marksizmu-Leninizmu, kierowanego przez Sekretarza KC, a którego tematyka badawcza dotyczy głównie współczesnych problemów ideologicznych, politycznych i społecznych jakie powstają w procesie budownictwa socjalistycznego jak też perspektyw kształtowania rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego. Również dla zwiększenia oddziaływania partii na całokształt procesu wychowania młodego pokolenia, Sekretariat KC podjął decyzje o zapewnieniu właściwej obsady stanowisk kuratorów i szerszym włączeniu ich do pracy Komitetów Wojewódzkich.

Przeprowadzona została również reorganizacja wydziałów KC i KW zajmujących się problemami pracy ideowo-wychowawczej. Doniosłe znaczenie dla pogłębienia braterstwa polsko-radzieckiego miały obchody 30-lecia zwycięstwa nad hitlerowskim faszyzmem.

Tow. Leonid Breżniew poinformował, że KPZR rozpoczęła przygotowania do XXV Zjazdu. Pomyślnie rozwija się współzawodnictwo pracy na cześć Zjazdu. Dobrze realizowane są założenia planu 5-letniego, chociaż zwracał uwagę, że przy tak ogromnej skali gospodarki nie jest możliwe jej zbilansowanie na każdym odcinku. Dlatego przy globalnym wykonaniu planu, występują pewne niedociągnięcia w niektórych działach. Powoli ale systematycznie przynosić zaczyna rezultaty program rolny KPZR. Jego realizacja przyniosła znaczny wzrost produkcji ryżu i bawełny, choć nadal w dużym stopniu jeszcze plony zbóż i innych roślin zależne są od warunków atmosferycznych. Na rozwój rolnictwa przeznacza się poważne nakłady.

Dokonany został istotny postęp w dziedzinie poprawy warunków życia społeczeństwa, chociaż podobnie jak w Polsce, są zjawiska nie nadążania zaopatrzenia w niektóre artykuły za rosnącym szybko popytem społecznym.

Atmosfera w społeczeństwie radzieckim jest bardzo dobra. Wykazały to ostatnie wybory do Rady Najwyższej RFSRR. Z pełnym poparciem ludzi radzieckich spotkały się treści zawarte w przemówieniach tow. Leonida Breżniewa z okazji 30-lecia Zwycięstwa i przed wyborami.

Tow. Leonid Breżniew podkreślił, że kierownictwo KPZR wysoko ocenia przebieg, rangę i znaczenie jakie nadano obchodom 30-lecia zwycięstwa nad hitlerowskim faszyzmem w Polsce, NRD i Czechosłowacji.

Problemy międzynarodowe

I Sekretarz KC PZPR stwierdził, że w polityce międzynarodowej PZPR centralne miejsce zajmuje działanie na rzecz umacniania wspólnoty socjalistycznej, jej siły i pozycji. Działalność PZPR i państwa polskiego na arenie międzynarodowej służy realizacji jednolitej linii wspólnoty socjalistycznej, której podstawą są uchwały XXIV Zjazdu KPZR. W całokształcie stosunków z krajami kapitalistycznymi polska polityka zagraniczna zmierza konsekwentnie do umacniania procesu odprężenia, uczynienia go nieodwracalnym. Zawsze podkreślamy zarówno to, że stanowimy integralne trwałe ogniwo wspólnoty socjalistycznej jak i rolę Związku Radzieckiego, jako inicjatora i głównej siły polityki odprężenia i pokoju.

Następnie tow. Edward Gierek poinformował o przebiegu Jego rozmów z premierem Szwecji Olofem Palme i Prezydentem Francji Walerym Giscard d'Estaing. Jeśli chodzi o rozmowę z premierem Olofem Palme to w trakcie spotkania w "cztery oczy" podniósł on

sprawę Czechosłowacji i Portugalii. W pierwszej, wyraził zaniepokojenie powstałe po przeczytaniu listu Dubczeka i innych osób, rozwojem sytuacji w CSRS, jego zdaniem, będącym zagrożeniem dla demokracji i swobód obywatelskich. Tłumaczył, że właśnie pod wpływem tych listów, jak i pod naciskiem szeregu kręgów we własnej partii wypowiedział znane sformułowania pod adresem tow. Husaka.

Tow. Edward Gierek przedstawił argumenty, które użył w rozmowie z Olofem Palme, wyjaśniając bezzasadność jego ocen i charakteryzując tow. Gustawa Husaka jako prawego, uczciwego, konsekwentnego w swych poglądach człowieka, ideowego komunisty. Przypomniął, że Dubczek i ludzie jego pokroju, którzy dziś tak wiele mówią o demokracji i wolności i zarzucają innym, że usiłują je zniszczyć, sami w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych byli rzecznikami stosowania represji wobec ludzi, którzy będąc komunistami, mieli inne poglądy niż oni. Właśnie jedną z ofiar tych represji był tow. Husak. W wyniku rozmowy Palme, na konferencji prasowej, publicznie wypowiedział się za poprawą stosunków szwedzko-czechosłowackich.

W kwestii Portugalii, Olof Palme wyrażał zaniepokojenie, że w wyniku polityki KP Portugalii, jego zdaniem utrudniającej demokratyczne uczestnictwo różnych sił lewicy w rządzeniu, może powtórzyć się Chile.

Tow. Edward Gierek w rozmowie z Palme, zwrócił mu uwagę, że nie można utożsamiać komunistów z działalnością różnych ugrupowań lewackich, anarchistycznych, trockistowskich czy maoistowskich. Komuniści zdecydowanie odrzucają i zwalczają ich pseudo-rewolucyjną frazeologię, która obiektywnie może służyć tylko jako pretekst dla ataku sił prawicy. Podkreślił, że również ruch sił zbrojnych nie jest jednolity politycznie, są w nim różne orientacje. Socjalistyczna Partia Portugalii ma też niejednolity skład.

Są w jej szeregach i elementy prawicowe, które znalazły tam azyl, nie mogąc działać w partiach o orientacji jawnie prawicowej.

Większość komunistów Portugalii, przeszła przez okrutne więzienia dyktatury i jest naturalnym, że jest czujna wobec wszelkich prób, grożących nawrotem faszyzmu. O realizmie tow. Cuhniála i kierownictwa KP Portugalii świadczy to, że oceniając układ sił w Europie Zachodniej nie występują oni z postulatem wyjścia Portugalii z NATO. Komuniści polscy w pełni popierają i solidaryzują się z KP Portugalii ale ani ZSRR, ani Polska czy inne kraje socjalistyczne nie mieszają się w sprawy rozwoju sytuacji w Portugalii.

Palme wysłuchał tych argumentów i można sądzić, że w pewnej mierze pod ich wpływem zdecydował się wysłać swego specjalnego wysłannika do nawiązania kontaktów z ruchem sił zbrojnych w Portugalii, aby mieć szersze kontakty, nie tylko jak dotychczas z partią socjalistyczną.

W sumie tow. Edward Gierek ocenił wizytę w Szwecji jako pożyteczną, podkreślając że należy ze Szwecją rozwijać wszechstronne stosunki, polityczne, ekonomiczne, przyciągać ją do aktywnego uczestnictwa w budowie pokoju i współpracy europejskiej, zwłaszcza w rejonie morza bałtyckiego.

Jeśli chodzi o wizytę Prezydenta Francji, tow. Edward Gierek uznał ją za ważną i pożyteczną. W toku rozmów Prezydent zgodził się na lipcowy termin KBWE i dał temu publicznie wyraz. Uczyniono również poważny krok w dziedzinie rozszerzenia stosunków polsko-francuskich jako praktycznej realizacji zasad pokojowego współistnienia państw o odmiennych ustrojach.

Tow. Edward Gierek przekazał prośbę Prezydenta Francji, który zwrócił się o zapewnienie tow. Leonida Breżniewa że Jego rząd będzie konsekwentnie prowadził politykę odprężenia, dotrzymywał przyjętych ustaleń, że zarzuty o odstępstwo od polityki de Gaulla są bezpodstawne.

Tow. Edward Gierek poinformował, że Prezydent Francji przyjęty był w Polsce z godnością, ale równocześnie główny akcent położony był na umacnianie przyjaźni narodów, solidarność z klasą robotniczą Francji. Mimo to organ FPK, publicznie zarzucał prasie polskiej, uprawianie gloryfikacji polityki Giscarda d'Estaing.

Tow. Edward Gierek poinformował, że wcześniej przebywali w Polsce dwaj członkowie Biura Politycznego KC FPK, z którymi omawiano problemy wizyty Prezydenta, zaproszona została oficjalna delegacja FPK, na której przyjazd przed wizytą nie zgodziło się kierownictwo FPK. W istocie ataki FPK skierowane są jak można sądzić przeciwko polityce pokojowego współistnienia i wyrażają dążenie do dystansowania się od partii krajów socjalistycznych.

Tow. Leonid Breżniew wyraził pogląd, że mimo iż w głównych sprawach polityka Giscarda d'Estaing sprzyja postępowi odprężenia, to istnieją w niej niekonsekwencje i odstępstwa. Dotyczy to stosunku do sprawy rozbrojenia, nie rozprzestrzeniania broni jądrowej, jak również nie jasny jest stosunek do NATO, mimo że Francja nie jest członkiem tego organizacji wojskowej.

Jeśli chodzi o linię FPK, to KPZR jest zaniepokojona jej ewolucją. W czasie wizyty w Paryżu tow. Leonid Breżniew spotkał się z Biurem Politycznym KC FPK, na którego prośbę przyjęto Mitteranda w ZSRR. KC FPK wyraziła publicznie niezadowolnienie z tego faktu, używając przy tym sformułowań, że komuniści francuscy walczą o socjalizm a kraje socjalistyczne głoszą pokojowe współistnienie.

Tow. Leonid Breżniew poinformował, że kierownictwo KPZR pragnie zaprosić do Moskwy na rozmowy delegację KC FPK z Sekretarzem Generalnym Georgem Marchais, by wyjaśnić te kwestie. Następnie tow. Edward Gierek przedstawił aktualny stan stosunków PRL-RFN. Poinformował, że Polska zdecydowanie od początku odrzucała wszelkie próby RFN dokonania specyficznej transakcji udzielenia kredytu finansowego za zgodę na wyjazdy do RFN, w ra-

mach tak zwanego "łączenia rodzin", operując przy tym dalekimi od rzeczywistości ilościami zgłoszeń na te wyjazdy. Przy czym wyjazdy te nie dotyczą wcale ludzi narodowości niemieckiej, a ponadto RFN wychodzi z założenia, że "łączenie rodzin" jest możliwe tylko przez wyjazdy do Niemiec Zachodnich a nie odwrotnie. Polska stawiała niezmienne, że warunkiem pełnej normalizacji stosunków, musi być uregulowanie problemów humanitarnych, które pozostawiła przeszłość, a zwłaszcza sprawy odszkodowań dla byłych więźniów hitlerowskich obozów koncentracyjnych.

Tow. Edward Gierek poinformował o swoich rozmowach z specjalnym przedstawicielem kanclerza Schmidta podsekretarzem stanu Gelhoffem. Poinformował też, że kanclerz Schmidt zwrócił się o spotkanie z tow. Edwardem Gierkiem w czasie Konferencji w Hel-sinkach. Stanowisko polskie w tej sprawie jest takie, że spotkanie na tym szczeblu jest możliwe tylko wtedy, jeśli wcześniej zostanie uzgodnione rozwiązanie podstawowych istniejących między obu kra-jami problemów.

Tow. Leonid Breżniew wyraził pełne poparcie dla humanitar-nych postulatów Polski, przypomniał że RFN również próbuje wy-wierać nacisk na ZSRR by wydał zezwolenie na wyjazdy do RFN tzw. Niemców nadwożańskich, mieszkających zresztą również na innych obszarach ZSRR i którzy już de facto nie są Niemcami.

Tow. Leonid Breżniew podkreślił ze swej strony, że główną sprawą jest umocnienie jedności i pozycji wspólnoty socjalistycznej. Dzięki jednolitej polityce, zwartości państw wspólnoty linia na umac-nianie odprężenia i utrwalanie pokoju odnosi sukcesy. Niezwykle do-niosłym wydarzeniem, wspólnym osiągnięciem krajów socjałstycznych będzie zakończenie Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Euro-pie spotkaniem na najwyższym szczeblu. Będzie to w istocie pierwsze w historii świata, tego typu spotkanie przywódców państw całego kontynentu, mające na celu utrwalić pokój.

114

Dzięki aktywnej i konsekwentnej działalności ZSRR uzyskano już zgodę głównych państw Zachodu /USA, RFN, Francja, Włochy/ na rozpoczęcie III fazy konferencji w lipcu. Prezydent Ford jest zainteresowany zwłócaniem III fazy w lipcu, gdyż ustalono z nim, że wizyta tow. Leonida Breżniewa w Stanach Zjednoczonych Ameryki będzie możliwa w 2 miesiące po zakończeniu Konferencji Europejskiej i że dopiero wtedy termin zostanie ogłoszony. Głównym tematem rozmów Sekretarza Generalnego KC KPZR z Prezydentem Stanów Zjednoczonych będzie sprawa ograniczenia produkcji środków masowej zagłady, a zwłaszcza radziecka propozycja zakazu produkcji nowych broni szczególnie groźnych. Przewiduje się podpisanie porozumienia radziecko-amerykańskiego o ograniczeniu broni strategicznych na okres dalszych 10 lat.

Tow. Leonid Breżniew jest przekonany, że III faza Konferencji Europejskiej odbędzie się w lipcu. To niezwykle doniosłe wydarzenie uzmysławia drogę jaką przebyliśmy. Przypomnijmy, że jeszcze nie tak dawno budowano mur berliński, marszałka Koniewa mianowano dowódcą wojsk radzieckich w NRD, a czołgi radzieckie i amerykańskie stawały w bezpośrednim styku. Istnieją potencjalne dwa niebezpieczeństwa, które mogą zakłócić i odwlec termin Konferencji. Pierwsze to sytuacja w Portugalii, możliwość napięć na jej tle. Drugie to stanowisko Rumunii, bojkotujące zwołanie III fazy Konferencji. Pierwsze jest mało prawdopodobne. Drugie stanowi istotny problem. Kierownictwo KPZR zastanawia się w jaki sposób wpłynąć na stanowisko tow. Ceaucescu, by Rumunia odeszła od absurdalnych zastrzeżeń, które stawia. Rozważa się wizytę tow. Andreja Gromyki w Rumunii w najbliższym czasie dla wyjaśnienia stanowisk, bądź skierowania listu tow. Leonida Breżniewa do tow. Ceaucescu w tej sprawie, bądź zaproszenie delegacji partyjno-rządowej Rumunii z oficjalną wizytą do ZSRR, oczywiście realizowaną w późniejszym terminie. Sprawy te będą dyskutowane na Biurze Politycznym KC KPZR.

Przy omawianiu tej kwestii tow. Edward Gierek poinformował, że Rumuni od dawna nalegają na złożenie przez I Sekretarza KC PZPR wizyty w Rumunii. Tow. Edward Gierek jest zdecydowany w tej sytuacji nie skorzystać z tego zaproszenia, mimo, że pozostali I Sekretarze partii krajów socjalistycznych poza tow. Leonidem Breżniewem byli w Rumunii, a niektórzy nawet już kilka razy.

Tow. Leonid Breżniew poparł to stanowisko. Na obiedzie podkreślił, że tow. Gierek nie pojedzie do Rumunii. Tow. Breżniew i tow. Gierek byli zgodni, że obrady III fazy Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie powinny trwać 3-4 dni. Powinny się na nie składać krótkie wystąpienia szefów delegacji /10-15 minut/, mające charakter uroczystych deklaracji, wychodzące z założenia że dokumenty Konferencji i ich treści zostały uzgodnione i nie wymagają dyskusji. Gdyby przyjąć założenie, dłuższych merytorycznych przemówień, istnieje groźba, że nawet w jakiejś drugorzędnej sprawie może dojść do polemiki, która niepotrzebnie zakłóciłaby atmosferę obrad. Tow. Breżniew powiedział, że wyobraża sobie, że przemówienie powinno zawierać podziękowanie dla wykonanej pracy, pozdrowienie dla narodów Europy i zapewnienie o konsekwentnej realizacji postanowień Konferencji. Tow. Breżniew poinformował że na czele delegacji ZSRR stanie On sam, a w jej skład wejdzie jeszcze z kierownictwa tylko tow. Andrej Gromyko. Prosił go Prezydent USA Gerald Ford i Prezydent Francji Giscard d'Estaing o możliwości spotkania w Helsinkach. Jeśli chodzi o sytuację w RFN, tow. Breżniew scharakteryzował ją jako bardzo złożoną. Poinformował, że w najbliższym czasie przybędzie z wizytą do Moskwy Willy Brandt. Związek Radziecki przywiązuje dużą wagę do tej wizyty, oceniając że właśnie zasługą polityki Brandta jest ewolucja stanowiska RFN i w ogóle zmiany w stanowisku państw zachodniej Europy wobec problemów odprężenia i współpracy na naszym kontynencie. Do wizyty tej doszło za zgodą kanclerza Schmidta, który rozumie, że wzmacnia ona pozycję SPD, a od niej zależy przecież los samego Schmidta.

Poinformował również, że kanclerz Schmidt wystosował zaproszenie do złożenia wizyty w RFN dla Niego i premiera Kosygina oraz że jeszcze w lipcu przyjedzie do Moskwy minister Spraw Zagranicznych RFN Genscher.

Jeśli chodzi o ocenę polityki KPChin, to nie ma w niej żadnych zmian. Chiny nadal zajadłe atakują Związek Radziecki, kraje socjalistyczne, dążą do stworzenia sojuszków z skrajnie reakcyjnymi siłami w NATO. Kierownictwo KPZR postanowiło, by nie reagować w przemówieniach Sekretarza Generalnego na te ataki maoistowskie. Dlatego zarówno w przemówieniu z okazji 30-lecia zwycięstwa jak i w przemówieniu przedwyborczym nie był poruszony ten temat.

W najbliższych dniach będzie przebywał w Moskwie I Sekretarz KC Wietnamskiej Partii Pracy tow. Le Duan. Towarzysze radzieccy oceniają, że Wietnamczycy nie całkowicie są zgodni z linią KPChin, że niekiedy zewnętrzne przejawy ich polityki wynikają po prostu z ich położenia /sąsiedztwo Chin/. Wietnamowi należy pomóc w rozwiązaniu jego problemów, w odbudowie i rozwoju. Wietnam odzyskał wolność, będzie mógł się zjednoczyć. Pozostaje problem Korei. Towarzysze radzieccy oceniają, że Kim Ir Sen nie podejmie żadnych kroków w kierunku zjednoczenia Korei drogą militarną. Ma świadomość, że Stany Zjednoczone po klęsce w Wietnamie udzielą zdecydowanej pomocy Korei Południowej. Zresztą sam Kim Ir Sen, również w czasie pobytu w Pekinie, jak i przywódcy KPChin deklarowali dążenie do zjednoczenia Korei drogą pokojową.

Towarzyszy radzieckich niepokoi sytuacja w Indiach, atak przypuściły siły reakcji na Indirę Ghandi. Dzieje się to przy poparciu zarówno USA jak i Chin. Istnieją realne obawy, że do głosu dojdą siły prawicowe. Jeśli chodzi o sytuację na Bliskim Wschodzie, to linia Egiptu nie uległa zmianie. Sadat spotyka się z Fordem i Kissingerem oraz wygłosił "101 proradzieckie i 101 antyradzieckie przemówienie". Ostatnio oświadczył że nie dopuści do korzystania

z kanału sueskiego przez Izrael oraz podniósł problem państwowości Palestyńczyków. Jest problem trudny, nie bardzo wierzę w jego rozwiązanie, jeśli Jordania nie zgodzi się oddać części swego terytorium, byłej Palestyny. Oczywiście na Bliskim Wschodzie układ sił powoli się zmienia. Kraje arabskie rozwijają się ekonomicznie i podnoszą na wyższy poziom swój potencjał militarny. Izrael musi się z tym liczyć i pójść na ustępstwa.

Obecnie najważniejsze są problemy Europy. Ich rozwiązanie ułatwi rozwiązanie również sytuacji na Bliskim Wschodzie. Tow. Leonid Breżniew zastanawiał się nad perspektywą wyboru Prezydenta w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Poinformował, że Kissinger w rozmowach zapewniał, że prezydentem zostanie wybrany Ford. Pytany, czy Edward Kennedy wystawi swą kandydaturę, jeden z przywódców demokratycznych w Kongresie USA, przebywający w Moskwie oświadczył, że nie jest to sprawa, mimo zapowiedzi Kennedyego o nie wystawianiu swej kandydatury, przesądzona. Może być tak, że partia demokratyczna zdecyduje wystawić jego kandydaturę. Ambascador ZSRR w USA Dobrynin, twierdzi, że dziś trudno jeszcze powiedzieć o szansach poszczególnych kandydatów.

Stosunki polsko-radzieckie

Tow. Edward Gierek, przedstawił propozycję strony polskiej w zakresie rozpatrzenia możliwości zwiększenia radzieckich dostaw ropy naftowej i gazu ziemnego ponad dotychczasowe uzgodnienia oraz zapewnienie dostaw urządzeń hutniczych dla II etapu Huty "Katowice" i dostaw maszyn i ciągników dla potrzeb rolnictwa. Jest to sprawa dla polskiej gospodarki niezwykle żywotna. Wystarczy stwierdzić, że obecnie Polska importuje z krajów kapitalistycznych około 1 mln ton stali, wartości 3 mld dolarów.

Dla zrównoważenia bilansu Polska proponuje dostawy do ZSRR towarów rynkowych i surowców wartości ok. 1,5 mld rubli. Tow. Edward Gierek przypomniał, że rząd radziecki przy uzgadnianiu nowych cen na ropę naftową i inne surowce stwierdził, że istnieje możliwość radzieckich kredytów na pokrycie wartości powstałych z różnicy cen na surowce. Polska nie chciałaby obciążać kredytem gospodarki radzieckiej i dlatego proponuje dostawy tych towarów. /Załącznik/. Sprawy te były przedmiotem rozmów tow. Piotra Jaroszewicza z tow. Aleksiejem Kosyginem. Tow. Breżniew interesował się ich rezultatami. Przeczytał uważnie wręczoną przez tow. Edwarda Gierka notatkę i polecił przekazać ją tow. Bajbakowowi. W toku dalszej rozmowy poinformował, że sprawy te zostaną rozpatrzone przez Biuro Polityczne KC KPZR w toku dyskusji nad projektem planu 5-letniego.

W czasie obiadu tow. Edward Gierek raz jeszcze zwrócił się do kierownictwa KPZR o pozytywne rozpatrzenie postulatów Polski, podkreślając że miałyby to doniosłe znaczenie dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski.